

Almanya’da faşizmin ayak sesleri

Kurtar Tanyılmaz

1- Giriş

Geçenlerde Amerikan Havacılık ve Uzay Dairesi’nden (NASA) aktarılan habere göre Bennu adı verilen göktaşı saatte 101 bin kilometre hızla dünyaya yaklaşıyor.¹ Çapı yaklaşık 500 metre olan Bennu’yu “riskli” kategorisinde değerlendiren NASA, olası bir felaketin önüne geçmek için iki plan geliştirmiş. NASA’nın öncelikli planı Bennu’nun rotasını değiştirmek. 8.8 ton ağırlığında olan Hammer (Çekiç) isimli uzay aracının çarptırılmasıyla asteroidin yönünü değiştirebileceği belirtiliyor. NASA’nın ikinci planı ise nükleer silah kullanmakmış. Bu seçenekte uzay aracına nükleer silah yerleştirilecek ve Bennu, dünyadan çok uzak bir mesafede vurularak parçalanacaktı. Projede görev yapan fizikçi Kirsten Howley, ABD basınına yaptığı açıklamada Bennu’nun 2135 yılında gezegenimize çarpma olasılığının şu an için düşük olduğunu belirtmiş, ama NASA’nın buna rağmen şimdiden çalışmalar yürüttüğünün altını çizmiş. Tüm insanlığı ve dünyayı tehdit eden bu göktaşının dünyaya çarpıp çarpmayacağını bilemeyiz. Ancak bildiğimiz bir şey var. Günümüzde insanlık dünyanın dışından ziyade içinden gelen çok daha büyük bir tehlike ile karşı karşıya. “Kahverengi veba” diye bilinen faşizm tehlikesi her geçen gün, gündeme ağırlığını daha fazla koyuyor. Faşizmin dünyada ve Türkiye’de

¹ *Habertürk*, 23.03.2018.

insanlığın geleceği açısından büyük bir tehdit haline geldiği bir döneme girmiş bulunuyoruz.

Çok değil yaklaşık 75 sene önce, İkinci Dünya Savaşı sonrası bütün Avrupa yerle bir olmuştu. 60 milyondan fazla insan ya savaşta hayatını kaybetmiş ya da Naziler tarafından katledilmişti. Her ne kadar bir daha böyle günlerin yaşanmayacağı, tarihten ders alınacağı belirtilse de, anlaşılan o ki günümüzde faşizm ve savaş geri dönüyor. ABD başkanı Trump Kuzey Kore'yi, İran'ı yok etmekle, nükleer büyük güçler Rusya ve Çin'i savaşla tehdit ediyor. Avrupa'nın neredeyse her ülkesinde aşırı sağ, faşizan partiler ya güçlerini artırıyor ya da hükümet ortağı oluyorlar. İlerleyen sayfalarda ortaya koyacağımız gibi 1930'lardaki Hitler'in Nazi partisinden farklı olarak günümüz faşistlerinin henüz kitlesel bir hareket oluşturduğu söylemez; ancak bu onların daha az tehlikeli olduğu anlamına gelmiyor. Kapitalizmin en gelişkin olduğu ABD'den örnek vermek gerekirse, Trump'ın Yahudi düşmanı söylemlerini takiben ABD'de polis kayıtları 2016 yılında Yahudi düşmanı saldırıların önceki yıllara göre yüzde 50, 2017'de ise bir önceki yıla göre yüzde 60 arttığını gösteriyor. Son faşist saldırılarla birlikte bu eğilim yükseliyor.²

Biz bu yazıda söz konusu partilerin yükselişinde büyük burjuvazinin, en azından şimdilik bazı kesimlerinin desteğinin önemli rol oynadığını, zira dünya çapında şiddetlenen paylaşım savaşının arka planında aslında kapitalizmin bunalımının yatığını vurgulamak istiyoruz. Uluslararası burjuvazi, bir bütün olarak sınıf mücadelesinin kızıştığı böyle bir dönemde rafa kaldırmış olduğu "kirli çıkımı", ırkçılık ve milliyetçilik temelinde işçi sınıfını parçalayarak kendini kurtarma stratejisini, tekrar ortaya çıkarıyor.

Faşizmin ortaya çıktığı dünya tarihsel deneyim olan Almanya'da özellikle son yıllarda düpedüz faşizan saldırılar ve akımlar güçleniyor, yeniden Nazi çeteleleri sokaklara çıkıyor, polisin gözü önünde Yahudi düşmanı (antisemitik) sloganlar atıyorlar. Daha da önemlisi Almanya'da yapılan en son seçimde (23 Eylül 2017) İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez hem de 92 milletvekiliyle, savunduğu fikirlerle, programıyla açıkça faşizmi çağrıştıran bir parti, Almanya İçin Alternatif (Alternative für Deutschland, bundan sonra kısaca AfD) partisi yüzde 13.3 oyla parlamentoya girdi.³ Bunun anlamını kavramak çok önemlidir. Nazilerin Almanya'da iktidara gelmesinden 85 yıl sonra, bunu izleyen ve tüm Avrupa'da yaşanan faşist terörden, 6 milyon Yahudi'nin öldürülmesinden sonra bir parti yeniden, aşırı sağ, faşizan görüşleriyle Alman meclisine girmiş bulunuyor.⁴ Bir tarihsel laboratuvar olarak Almanya'da aşırı sağ, faşizan hareketlerin ve AfD partisinin yükselişinin arkasında yatan nedenleri kavramak, dünyanın dış evrenden değil, asıl, kendi iç

2 Aktaran Ergin Yıldızoğlu, "Uğursuz Diyalektik-II", *Cumhuriyet*, , 01.11.2018.

3 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41380859>.

4 Yeniden diyoruz, zira unutmayalım; İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1949 yılında kurulan ve açıkça faşizmi savunan Sosyalist İmparatorluk Partisi (Sozialistische Reichspartei, kısaca SRP), 1950'den Anayasa'ya aykırılık gerekçesiyle kapatıldığı 1952 yılına kadar iki milletvekiliyle meclise girmişti.

evreninde karşı karşıya kaldığı ölüm kalım tehdidini ve buna karşı nasıl mücadele edilmesi gerektiğini öngörebilmek bakımından kritik önem taşıyor. Aynı zamanda aşırı sağ ve faşizan hareketlerin bu yükselişinin işçi sınıfı üzerinde yaratabileceği tahripkâr etkileri öngörebilmek bakımından da bu hareketlerin yakından izlenmesi önem taşıyor. İşte bu yazıda amacımız AfD partisinin yükselişinin arkasındaki dinamiklere ışık tutmak, günümüzde Almanya’daki aşırı sağ ve faşizan hareketlerin ve partilerin asıl güçlerini “yukarıdan”, devlet aygıtından, polisten, hükümetten ve mevcut partilerin tutumlarından, ama en çok da burjuvazinin desteğinden aldıklarını ortaya koymak ve gelecek döneme dair önemli sonuçlar çıkartmak.

2—Faşizmin sınıf karakteri ya da 1930’ların tekrarı mümkün mü?

Yıllardır “küreselleşme” coşkusuna kendini kaptırmış liberal ve sol liberal çevreler şaşkınlık içinde kapitalizmle demokrasi arasındaki ilişkinin koptuğunu, otoriter rejimlerin yaygınlaştığını, adeta 1930’ların geri geldiğini teslim eder hale geldiler. Kolay değil, yıllarca dünyanın artık bütünleştiğini, yeni teknolojiler sayesinde “küreselleşme”nin kaçınılmaz olduğunu, piyasa ekonomisinin tüm dünyaya yayılmasıyla demokrasinin de gelişeceğini savundular ve sonra işler birden tersine dönmeye başladı. Birkaç sene evvel liberal bir köşe yazarımız Erdoğan’ın istibdat rejimi karşısında “piyasaların” tepkisini hayretler içinde “piyasalar demokrasiyi iplemiyor” diye dile getirmişti.⁵ Benzer bir durum Latin Amerika’nın en büyük ülkesi Brezilya’da başkanlık seçimlerini eski asker Jair Bolsonaro, faşist politikaları savunarak kazanıp, Trump’ı örnek aldığını söylediğinde gerçekleşti. Bolsonaro, Brezilya’nın askeri-sınai kompleksinin desteğiyle seçildikten sonra, dünya basınında mali piyasaların bu gelişmeden çok hoşnut olduğu haberlerini okuduk. Türkiye’de liberalizmin etkisi altındaki bir gazeteci “piyasaların bir faşistle aşkı” başlığıyla yazdığı yazıda⁶ Davos konferansında Brezilya’nın aşırı sağcı yeni devlet başkanı Bolsonaro’nun piyasalar tarafından ilgiyle karşılandığını belirtiyor ve şöyle diyor: “Bolsonaro piyasaların desteklediği ne ilk ne de son diktatör özentisi (...) Bolsonaro veya Trump gibi liderler uzun vadede piyasanın aleyhine işler yapıyorlar”. Kapitalizmle demokrasi arasındaki ilişkinin “liberal” çerçevede kavranışı ne yazık ki dünyanın içinde bulunduğu durumu, kapitalizmin nasıl olup da “demokratik” maskesini çıkarıp, insanlık dışı bir çehreye büründüğünü kavramaya elverişli değil. Irkçılık ve milliyetçiliğe yüzünü dönmemesinin nasıl olup da uzun vadede “piyasanın aleyhine” olmayabileceğini anlayabilmek için kapitalizmin kendi içyapısından kaynaklanan, çelişkili gelişme eğilimlerini göz önünde bulundurmamız, olgulara durağan değil, çelişkili ve dinamik bir gelişme perspektifi içinde bakmamız gerekiyor. Bu yazının hedeflerinden biri de aynı zamanda ilk başta anlaşılması zor gibi görünen bu çelişkili gelişmeye Almanya’daki somut bir deneyim ışığında

5 Aslı Aydıntaşbaş, “Piyasa demokrasiyi iplemiyor”, *Cumhuriyet*, 07.09.2017.

6 <https://t24.com.tr/yazarlar/baris-soydan/piyasalarin-bir-fasistle-aski.21463>, 24.01.2019.

katkıda bulunmak.

Bu yazı çerçevesinde Almanya deneyimine ayrıntılı bakmadan önce başlangıç noktamızı bu tür hareketlerin niteliğinin ne olduğunun tanımlanması oluşturacak. Burada yazının kapsamı çerçevesinde mevcut faşizm teorilerini tüm ayrıntısıyla tartışmayacağız. Sadece kendi çerçevemizi diğer yaklaşımlardan ayırmak bakımından önemli noktaların altını çizmek ve tespitlerimizi somut bir deneyim ışığında; Almanya’da faşizan eğilimlerin güçlenmesi örneğinde sınamak istiyoruz.

Günümüzde aşırı sağ, sağ popülizm ya da faşist gibi nitelendirmeleri değerlendirirken⁷ başvuracağımız ölçüt, tüm dünyada yükselişte olan ırkçı ve milliyetçi eğilimler ile kapitalist üretim tarzı arasındaki **organik, çelişkili ve zorunlu** ilişkiyi açıklayabilme kapasitesi olacak. Bu bakımdan öncelikle kendimizi, bu tür eğilimlerin sadece işsizlikten ve yoksullaşmadan kaynaklandığını varsayan “ekonomist” yaklaşımlardan yahut sadece “politik” temellerde devletin totaliter bir yönetimi biçimi olarak ele alan, sadece kitlelerin toplumsal baskı ve dışlanmışlık karşısında duydukları öfke, verdikleri “psikolojik” ya da “kültürel” tepki olarak ele alan yaklaşımlardan ayırdığımızı belirtelim. Elbette bu etkenlerin her biri söz konusu eğilimin güçlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bununla birlikte asıl önemli olan bu hareketlerin varlık sebebini, gerçek hedeflerini ortaya koyan özellikleri tanımlamaktır. Büyük sermaye ile faşizm arasındaki ilişkinin maddi temellerini, faşizm ile sınıfsal tabanı ve üzerinde yükseldiği üretim tarzı arasındaki ilişkileri muğlaklaştırmadan ele almak, bu ayırıcı özellikleri tanımlamak bakımından daha açıklayıcı olduğunu düşündüğümüz Trotskiy’in faşizm tahlilinin temel unsurlarını hatırlayalım: Faşizm kapitalist toplumda ağır bir krizin yarattığı koşullar altında ortaya çıkar. Buna göre çıkış noktası **kapitalizmin krizinin şiddetli bir toplumsal bunalıma dönüşmüş** olması ve sermaye birikimini sürdürmenin olanaksızlığıdır. Ancak buradan hareketle faşizmin iktidara el koymasının tarihsel işlevi kavranabilir.⁸

İkinci unsur, siyasi iktidarın dolaysız kullanımından vazgeçmek pahasına bile olsa **devletin yürütme gücünü merkezileştirmekten** başka bir seçeneğin kalmasıdır. Üçüncüsü, **işçi hareketini parçalayacak ve yıldıracak** bir harekete ihtiyaç duyulmasıdır. Dördüncüsü, böylesi bir hareketin ancak **küçük burjuva tabanına dayanarak** yükselbileceğidir. Beşincisi, işçi hareketi **iktidarın ele geçirilmesinden önce** kırılmalı ve geri püskürtülmelidir. Bu doğrultuda bir tür iç savaşın kurumsallaştığı, her iki tarafın da kazanma şansının eşit olduğu vurgusu önemlidir.⁹ Altıncı ve son olarak, temel işlevi olan işçi hareketini balyoz gibi ezmeyi başarırsa

7 Söz konusu kavramların günümüzdeki bu eğilimi açıklamakta neden yetersiz oldukları ve bu tür nitelendirmelerin, bu hareketlerin ve partilerin en azından Avrupa’daki örneklerinin faşizm meselesiyle tarihsel bağının üzerini neden örttüğünü kavramak bakımından önemli bir yazı için bkz. Sungur Savran, “Trump ve diğerleri: ideolojik kindarlık politikasının sınıfsal temelleri”, *Devrimci Marksizm*, Sayı: 30-31, Bahar-Yaz 2017, s. 179.

8 Ernest Mandel, “Önsöz”, *Faşizme Karşı Mücadele*, Lev Troçki, çev. Orhan Koçak-Orhan Dilber, İstanbul: Yazın Yayıncılık, Üçüncü Baskı, 1998, İstanbul, s. 23-26.

9 Mandel, age, s. 25, dipnot 22.

faşizm görevini yapmış demektir.

Özetle, devrimci Marksist bir bakış açısıyla faşizm tahlilinin belirleyici öğeleri şunlardır:¹⁰

Eğer tahlil şu iki belirleyici öğesinden soyutlanırsa faşizm anlaşılabilir. Burjuva devletinin merkezileşmesinin en yüksek biçiminin ancak **burjuvazinin feragatıyla** mümkün olması gerçeği ve söz konusu olanın “tekelci kapitalist toplumun en modern biçimi” değil, tersine, **bu toplumun bunalımının en keskin biçimi olması** gerçeği. (...) Çünkü işçi hareketi ancak yapısal bunalımın bütün derinliğini kavrayıp bu bunalımı sadece kendi yöntemleriyle çözmeye kararlı olduğunu açıkça ilan eder ve bu nedenle de iktidarın ele geçirilmesi için mücadeleyi dolaysız, acil bir amaç olarak tanımlarsa eğer, işçi örgütlerinin sadece “savunulması” da dâhil statükoyla artık ilgilenmeyen orta tabakaları ve nüfusun öteki kararsız kesimlerini yanına çekmeyi başarabilir.

Günümüz kapitalist toplumlarında bu iki biçimin de adım adım yayılan etkisiyle karşı karşıyayız. Dünya kapitalizminin yüzyılda bir görülebilecek denli ağır bir bunalımdan geçtiğini artık burjuvazinin sözcüleri bile kabul ediyor. Söz konusu bunalım (ki biz buna Üçüncü Büyük Depresyon adını vermeyi doğru buluyoruz),¹¹ kapitalizmin içinden geçmekte olduğumuz tarihsel aşamasının da karakterini belirliyor: uluslararası burjuvazi cephesinde aşırı gerici bir siyasi yönelim açığa çıkıyor.¹² Örneğin akademik çevrelerde yaygın olarak kullanılan sağ popülizm kavramı, kanımızca, kapitalizmin bu yapısal bunalımı ile belirmekte olan faşist devlet biçimi arasındaki zorunlu bağı kuramadığı, faşizmi sınıf ilişkileri ile devlet biçiminden azade bir devlet baskısına ve politikaya indirgeme eğilimi taşıdığı için mevcut gelişmeleri kavramak bakımından elverişli değildir. Söz konusu akımlar ve hareketlerin ortak özellikleri bunların daha güçlü ve merkezi bir devlet talep etmeleri, belli bir küçük burjuva tabana dayanmaları ve işçi sınıfını güçsüzleştirmeyi hedefleyen neoliberalizmi zorla uygulamayı programlarına yazmış olmalarıdır. Bu bakımdan “ırkçılık ve küreselleşme karşıtlığının sınıf meselesi üzerine inşa edilmiş bir projenin türevi olduğunu”¹³ kavramak önem taşımaktadır.

Bu tespitlerden hareketle yeni akımların klasik faşizm ya da Nazizm ile pek çok özelliği paylaştığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte mevcut hareketlerin (Yunanistan’da Altın Şafak, Macaristan’da Jobbik gibileri dışarda tutulmak kaydıyla) **henüz** faşist olarak nitelenemeyeceği kanısındayız. Günümüzde yaygın olan

10 Mandel, age, s. 34-35 ve s. 38. (vurgular bize ait)

11 Bu nitelenmenin ardında yatan ayrıntılı bir tahlil için bkz. Sungur Savran, *Üçüncü Büyük Depresyon-Kapitalizmin Alacakaranlığı*, Yordam Yayınları, İstanbul, 2013 ve Kurtar Tanyılmaz, “21. Yüzyılın İlk Büyük Buhranına Doğru”, *Devrimci Marksizm*, Sayı: 10-11, Kış 2009-2010, s. 17-50.

12 Savran, “Trump ve Diğerleri”, age., s. 178.

13 Savran, age., s. 180.

bu hareketler ile klasik faşizm arasındaki en önemli siyasi fark paramiliter güçlerin yokluğudur. Dolayısıyla son derece gerici olan bu hareketleri ve akımları potansiyel bir faşizmin taşıyıcıları olarak görmek, “21. yüzyıl faşizminin ön biçimlenmeleri” olarak değerlendirmek gerektiği ve bunları niteleyen en uygun kavramın **ön faşist** olduğu görüşüdeyiz.¹⁴

1930’ların aynı biçim altında olmasa da tekrarlanması pekala mümkündür. Kapitalizmin yarattığı koşullar itibariyle “kesinlikle faşizm gelir” demiyoruz; ancak dünyada tekrar faşizm ve barbarlığın hâkim olma potansiyelinin oldukça güçlü olduğunu söylemiş oluyoruz. Bir de buna karşı mücadele edebilmek ve zafer kazanabilmek bakımından faşizmin sınıfsal karakterini, yani kapitalizmin iç çelişkilerinin ve yapısal eğilimleri ile temel işlevi tekelci sermayenin egemenliğini yeniden örgütlemek olan faşist devlet arasındaki zorunlu bağlantının es geçilmemesi gerektiğini vurgulamış oluyoruz. Mandel faşizmin özünün burjuva ideolojisinin çabala-dığı gibi belli bir etkinin (siyasal önderliğin özerkliği, siyasetin önceliği) bütünden ayrılmasıyla anlaşılamayacağını ve faşizmin gerçekten emperyalist tekelci kapitalizmin bir ürünü olduğunu şöyle açıklıyordu:

Krupp’un ya da Thyssen’in, Hitler yönetiminin şu ya da bu noktasına hayranlıkla, ihtiyatla ya da hoşnutsuzlukla bakmaları çok önemli değildir. Ama Hitler diktatörlüğünün, üretim araçlarındaki özel mülkiyet ve emek güçlerini satmaya zorlanan işçilerin sermayenin egemenliğine tabi kılınması gibi kurumları sürdürdüğünü ya da yıktığını, pekiştirdiğini ya da zayıflattığını belirlemek öze ilişkindir, çok önemlidir. (...) Savaş ve savaş ekonomisi gökten düşmedi, faşist ideolojinin lağım çiçeği de değildi bunlar. Bu olgular, çağdaş burjuva toplumdaki egemen tekelci kapitalist grupların çıkarlarına uyan belirli ve belirle- nebilir bir ekonomik çelişkiler, emperyalist çatışmalar ve yayılcı eğilimler mekanizmasından doğdu. (...) Dolayısıyla savaş ekonomisi ve bu ekonominin tunç yasaları asla Alman tekelci kapitalizmine karşı bir şey olarak değil, tam tersine bu tekelci kapitalizmin bir ürünü olarak görülmelidir.¹⁵

Günümüzün önde gelen toplumsal tarihçilerinden biri olarak bilinen Jürgen Kocka çok değil yalnızca beş sene önce yazdığı ve kapitalizmin tarihini ele aldığı kitabında, her ne kadar sınıf mücadelesinin dinamiklerini göz ardı ediyorsa da, bu organik ilişkiyi “modası geçmiş bir söylem” olmasına rağmen teslim ediyor:

Bununla birlikte bugünkü araştırmalar, savaşların öncelikle ekonomik et- kenlerden dolayı başladığı ve silahlı çatışmaların temelde kapitalizmdeki karşıtlıklardan kaynaklandığı şeklindeki bir açıklamanın çok uzağındadır. Lük- semburg ve Lenin geleneğindeki emperyalizm teorileri için hali hazırda büyük bir talep yoktur. Alman ve İtalyan faşizminin yükseliş ve zaferini, tekelci burju-

¹⁴ Bu nitelemenin ayrıntılı bir tahlili için bkz. Sungur Savran, age., s. 181-3.

¹⁵ Mandel, age. s. 16-19.

vazinin Mussolini ve Hitler’in yönetimi ele geçirmesine yardımcı olmasına ya da kapitalizmin çelişkilerine bağlamak artık modası geçmiş bir söylemdir. Öte yandan, Weimar Cumhuriyeti’nin nihai krizinde muhafazakar elit camianın (bir çok sanayicinin de dahil olduğu) büyük kısmının Hitler desteği ve Nazi savaş ekonomisiyle yaptığı “büyük işlerin” kârlı işbirliği de elbette insanın aklına takılıp kalıyor. (...) Buradan hareketle 1930’ların başında yaşanan büyük kapitalizm krizi olmasaydı Alman Nasyonal Sosyalizminin zaferinin gerçekleşmeyeceğini söylemek de yanlış olmaz.¹⁶

3- Almanya laboratuvarı: AfD’nin yükselişi ya da “Germany First”

“Ich bin kein Rassist.
Ich hasse euch alle!”¹⁷

Almanya’da ırkçı saldırıların artışı ve AfD’nin yükselişi

AfD muhafazakâr, neoliberal ve yarı ırkçı bir parti olarak 2013 yılında kuruldu. Partinin ve hareketin ortaya çıkışında başlangıçta Euro krizi sorunu ve Almanya’nın AB içinde olup ekonomisi zayıf olan ülkelerin (özellikle Yunanistan’ın) borçlarını üstlenmesi gibi gelişmelere duyulan tepki yatıyordu. Partinin kuruluşunda Euro’yu kurtarma politikasına karşı olmak ve AB karşıtı bir programın şekillenmesi önemli rol oynamıştı. Hatta partinin adının Almanya için Alternatif olmasının nedeni, Merkel’in Yunanistan’a yardım etmekten başka alternatiflerinin olmadığını söylemesiydi.

Bu hareketin toplumsal harcında başta büyük burjuvaziden ziyade, küçük burjuvazi ve “orta sınıf” diyebileceğimiz, 2008-2009 dünya ekonomik krizinden oldukça etkilenen ve kendilerini tehdit altında hisseden toplumsal kesimler yer almaktaydı. AfD başından beri hep ırkçı bir söyleme sahip olmakla birlikte faşistlere karşı belli bir mesafeyi koruyordu.

2014 yılı Ekim ayında ilk Batının İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar (Patriotische Europäer Gegen Islamisierung des Abendlandes, kısaca PEGIDA) eylemleri başlamıştı. İlk olarak Dresden’de, 20 Ekim 2014 Pazartesi akşamı, 300 civarında taraftarla bir gösteri düzenlediler. Daha sonra Noel hariç, her pazartesi Dresden’de daha fazla destekçi bularak toplanmayı sürdürdüler.

PEGIDA etrafında şekillenmeye başlayan yeni sağ kitle hareketlerine dayalı toplumsal güçler de partinin kurulmasından ve büyümesinden nemalanmaya başladılar.

2015 yılı AfD açısından bir dönüm noktası oldu. O yıl Almanya’ya yönelen büyük bir mülteci akınının da etkisiyle (kabul edilen mülteci sayısı 2014 yılından beş

16 Jürgen Kocka, *Kapitalizmin Tarihi*, çev. Evrim Tevfik Güney, İstanbul, Say Yayınları, 2018, s. 197-8.

17 Almanya’dan yakın dönem bir duvar yazısı: “Ben ırkçı değilim. Hepinizden nefret ediyorum!”

kat fazlaydı) mülteci sorunu siyasetin merkezine yerleşince AfD'nin politikasında bir yön değişikliği oldu. Özellikle eski Doğu Almanya başta olmak üzere PEGIDA tarafından örgütlenen eylemlere binlerce kişi katıldı. Bazı eylemleri bizzat AfD'nin örgütlediği de biliniyor. Bu süreçte PEGIDA'nın düzenlediği sokak eylemlerinin AfD'yi daha da güçlendirdiği söylenebilir. O yıldan itibaren hareket içinde mülteciler meselesi, AB meselesinin önüne geçmeye başladı ve aynı yıl yapılan parti kongresinde Lucke'nin temsil ettiği ulusal-liberal kanat partiden ayrıldı, faşist kanat güçlendi ve partinin söyleminde ırkçılık daha fazla öne çıkmaya başladı. Partinin başına faşist Alexander Gauland geçti.

2015 yılından itibaren faşist sokak eylemleri daha sık görüldü. Dresden'de Nazi karşıtı protesto yürüyüşünde faşistler bir sendika otobüsüne saldırı düzenlediler. Dortmund'da "otonom milliyetçiler" diye adlandırılan bir grup Alman Sendikalar Birliği'nin (DGB) 1 Mayıs gösterisini bastı.

2017 yılında ülke çapındaki seçimlerde parti yüzde 13.3 oy alarak meclise girdi. 2013 yılında, kurulduktan sonra girdiği ilk seçimlerde yüzde 4.9 oy almış bir parti için bu oranın azımsanmayacak bir ilerleme olduğu açık.

2018 yılının Ağustos ve Eylül aylarında ise eski Doğu Almanya'nın bir kenti olan Chemnitz'de ve sonrasında Köthen'de mülteci avına çıkan binlerce neo-nazi, Pro-Chemnitz adlı faşist örgütün taraftarları ve AfD partisi destekçileri katliam provası niteliğinde bir dizi saldırı gerçekleştirdiler.¹⁸ Sembolik ve siyasi anlamı bakımından önemli olduğunu düşündüğümüz bir şekilde Almanya Demokratik Cumhuriyeti döneminde eski adı Karl-Marx-Stadt olan kentte bulunan Marx'ın heykeli önünde yürüyüş yaptılar. AfD partisi de onlara sahip çıktı.

9 Mart 2019'da Chemnitz'de faşistler futbol stadında eski ölmüş liderlerini¹⁹ anıdılar, devletin gözetimi altında resmi bir tören düzenlendi ve saygı duruşu yapıldı.

19 Mart 2019'da aralarında AfD ve PEGIDA bağlantılı olanların da bulunduğu yaklaşık 1000 kişilik bir faşist grup aynı faşist liderin cenazesinde yürüyüş gerçekleştirdiler.

Kronolojik olarak vermeye çalıştığımız bu olgular bize Almanya'da yakın dönemde ırkçı saldırıların, mülteci ve antifaşist süreklilikli avı diyebileceğimiz eylemlerin arttığını gösteriyor. Bu vakalar aynı zamanda paramiliter bir terörün adım adım örgütlenmesinin ayak seslerini duymak ve bunların çoğunda, aşağıda göstereceğimiz gibi, devlet aygıtının, politikanın ve faşist yapıların nasıl iç içe geçmiş olduğunu göstermesi bakımından da anlamlı.

AfD'nin siyasi karakteri ve toplumsal tabanı

AfD'nin kurucuları arasında Hristiyan Demokrat Parti'den (CDU) ayrılan muhafazakârlardan oluşan bir grup, büyük sermaye ile içli dışlı akademisyen, parla-

18 <https://gercekgazetesi.net/uluslararası/chemnitz-ve-kochen-almanyada-katliam-provasi>

19 Söz konusu Neonazi holiganın bir güvenlik şirketi sahibi olduğu, büyük olasılıkla yerel polis ve Alman Gizli İstihbarat Servisi (Deutsche Geheimdienst) ile yakın bağlantısı olduğu ileri sürülüyor.

menter ve iş adamları yer alıyordu.²⁰ Daha önceki aşırı sağ partilerle kıyaslandığında AfD’nin kurucu kadrolarının çoğunun Alman burjuvazisinin içinden, devlet ve ordu bürokrasisinden ve sağ-milliyetçi aydın çevrelerinden geldiği görülmektedir. AfD’nin gerek milletvekilleri gerekse de yönetim kadroları arasında sayısız asker ve polis kökenli bulunmaktadır.

Partinin yekpare bir önderliğe sahip olduğunu söylemek zor görünüyor. İlk kuruluş döneminden bu yana sürekli farklı kanatlar arasında politik öncelikler konusunda ayrışmalar ve gerilimler yaşanıyor. AfD içinde bu ayrışmada liberal kanat (Alman büyük burjuvazisinin ABD ile iyi ilişkiler kurmayı savunan “transatlantikçi” ve “küreselci” kanadı) ile milliyetçi-faşist kanat (AB karşıtı, Almanya’nın milliyetçi temelde Doğu’ya açılarak güçlenmesini savunan kanadı) arasındaki çekişmede ibre milliyetçi kanada doğru kaymış görünüyor. Partinin bağrında taşıdığı iki farklı **stratejik** yöneliş arasındaki gerilimin ne yöne evrileceği, dünya ekonomik krizinin ne ölçüde derinleşeceğine, toplumsal kutuplaşmanın ne ölçüde artacağına ve AB’nin parçalanma eğiliminin ne ölçüde güçleneceğine bağlı olacaktır. Böylesi bir durumda AfD içinde “faşist” kanadın güçlenme ve önderliği ele geçirme olasılığının daha yüksek olduğunu söylemek abartı olmasa gerek.

Her iki kanada hâkim olan politik yönelişte (Friedrich Hayek Topluluğu etrafında şekillenen ordoliberalizm felsefesi) güçlü bir devlet eşliğinde (neo-)liberalizm savunusu, toplumsal olarak dışlanmış, beyaz, heteroseksüel, köktendinci Hristiyanları bir araya getirme amacı ve Hristiyan Batı’nın savunulması ortak unsurların başında geliyor. Parti içindeki tüm farklılıklara rağmen herkesi bir arada tutan çimento işlevini partinin programına sinmiş olan ırkçılık görüyor.

Partinin ekonomi politikasının, sermayeyi yaratıcı/üretici (schaffendes Kapital) ve sömürücü/yağmacı (raffendes Kapital) olarak ikiye ayırmak gibi kapitalizm öncesi dönemin küçük burjuva ideolojilerinden beslendiğini söyleyebiliriz.²¹ Partinin neoliberalizm ile milliyetçi-şoven karışımı bir çizgide, bir “milli emekçi” algısından hareketle, “Alman emekçisinin” haklarını savunmuş görünürken, aslında sosyal politika anlamında emeğin tüm toplumsal kazanımlarını ortadan kaldırmayı, emekçilere topyekûn bir saldırıyı hedeflediği görülmektedir.

Parti aslında ilk kuruluş döneminden bu yana programında Avrupa parlamentosunun lağvedilmesini ve AB’den çıkılmasını (DEXIT) savunmakla birlikte, seçmenleri ürkütme stratejisi çerçevesinde henüz bunu gündeminin en başına almış

²⁰ İlk kurucuların arasında halen partinin eş başkanı olan Alexander Gauland, Bernd Lucke gibi profesörler, BDI (Almanya’nın TÜSİAD’ı) eski başkanı Hans Olaf Henkel gibi işadamları bulunuyordu. Bunun yanı sıra Alman büyük burjuvazisinin has partileri olan CDU/CSU ve FDP’nin eski politikacıları, özellikle hükümetin mevcut AB politikasını eleştiren çevrelerden üyeler de partide kuruluşundan bu yana etkin rol oynamaktalar. Partinin şu andaki eş başkanı Alice Weidel’in Amerikan mali sermayesinin ünlü şirketi Goldman Sachs’ın eski bir çalışanı olduğunu da belirtelim.

²¹<http://arbeiterinnenmacht.de/2018/12/04/die-afd-zwischen-neoliberalen-nationalismus-und-radikaler-rechten/>.

değildir. Aslında her bir ulus-devletin kendi milli parasıyla ticaret yaptığı, ulusal parlamentolardan oluşmuş bir tür Avrupa İktisadi Topluluğu'na geri dönmeyi savunmaktadır. AfD'nin bu hedefini, Alman burjuvazisinin kriz koşullarında dünya pazarının parçalanma olasılığına karşı, tekrar yüzünü merkezi, tek adama dayalı, otarşik bir ulus-devlete dönme alternatif planının bir ifadesi olarak değerlendirmek gerekir. Bunu bir anlamda üretici güçlerin gelişmişliği ve üretimin dünya ölçeğinde toplumsallaşmasının arttığı günümüz koşullarında özel mülkiyetin varlığından kaynaklanan engelleri ve çelişkileri adeta geriye kaçarak çözme çabası olarak da yorumlayabiliriz.²²

AfD'nin toplumsal tabanı özellikle PEGIDA'nın Dresden'de artan sokak eylemleriyle birlikte şekillenmeye başladı. Yapılan araştırmalar yürüyüşlere katılanların özellikle **iyi eğitilmiş**, Alman orta sınıf ve küçük burjuva kesimlerinden olduğunu ortaya koyuyordu. AfD, üyeleri, kadrosu ve ağırlıklı seçmen tabanı itibarıyla koalisyon hükümetlerinin izlediği politikalar sonucunda sınıfsal konumlarını tehdit altında gören küçük burjuva ve "orta sınıf" kesimlerin yöneldiği bir parti idi. Halen de küçük burjuvazinin **umutsuz ve yoksullaşmış** kesimlerinin partinin ana çekirdeğini oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bununla birlikte parti tabanının son yıllarda, hızla, emekliler ve memurlardan, sanayi kentlerindeki işçiler, işsizler ve güvencesizlere doğru kaydığı görülmektedir.²³

AfD'nin seçmenlerinin sınıfsal yapısı, küçük burjuvazi (küçük işletmeler, KOBİ diyebileceğimiz aile şirketleri, serbest çalışanlar) ve her ne kadar "orta sınıf" dense de işçi sınıfından oluşmaktadır.²⁴ AfD doğumu itibarıyla gerici "orta sınıfın" bir partisi olsa da, aldığı oylar içinde çoğunluğu emekçiler oluşturmaktadır. Yapılan kamuoyu araştırmaları AfD taraftarlarının arasında işçilerin oranının diğer bütün partilerinkinden yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.²⁵ Her ne kadar bunların çoğu Doğu Alman erkek seçmenlerden oluşuyor olsa da,²⁶ araştırmalar AfD'nin Batı Almanya'da da yeni bir "işçi partisi" olma yönünde ilerlediğini göstermektedir. Zira en son yapılan milletvekili seçiminde tüm işçilerin yüzde 19'u AfD'yi tercih etmişti. Buna karşılık aynı seçimde işçilerin sadece yüzde 10'u Sol Parti'yi, yüzde 24'ü SPD'yi seçtiler. Karşılaştıracak olursak: 1998 yılında ülkedeki işçilerin yüzde

22 Nazizmin de böyle bir alternatif planı ve ekonomi politikası olduğunu vurgulayan bir yazı için bkz. Sungur Savran, "Barbarlığın geri dönüşü: 21. yüzyılda faşizm (1) Tarihi kökler: klasik faşizm", *Devrimci Marksizm*, Sayı: 34, İlkbahar 2018, s. 39-41.

23 <http://arbeitsrinnenmacht.de/2018/12/04/die-afd-zwischen-neoliberalen-nationalismus-und-radikaler-rechten/>

24 <https://gercekgazetesi.net/uluslararası/alman-politikasinin-matematiği-sinifa-karsi-sinif>, 29.09.2017.

25 <https://www.heise.de/tp/features/AfD-Waehler-Was-nicht-sein-darf-kann-nicht-sein-3851301.html?seite=all>, Erişim Tarihi: 24.04.2019.

26 ZDF televizyonunun sandık çıkış anketi eski Doğu Almanya'da erkek seçmenlerin yüzde 27'sinin AfD'ye oy verdiğini gösteriyor. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41380859>, 24.09.2017.

49’u SPD’yi tercih ediyordu. İşsizler arasında ise AfD’yi seçenler yüzde 22 iken, Sol Parti’ye oy verenler sadece yüzde 11. Bu veriler bize AfD’nin yükselişinin bir kültür ve kimlik sorunu olmanın çok ötesinde, öncelikle bir sosyoekonomik sorun olduğuna ve özellikle de sosyal demokrat, reformcu politikaların iflas etmesiyle ilişkili olduğuna işaret ediyor. Bu veriler aynı zamanda iş yasalarında yıllardır yapılan “esnekleşme” yönünde değişimlerin, düşük ücretli çalışma ve kısmi süreli çalışma uygulamalarının yaygınlaştırılmasının ve bunun yarattığı güvencesiz çalışma koşullarının önemli rolü olduğunu ortaya koyuyor. Aynı zamanda SPD, Sol Parti ve Yeşiller Partisi’nin yıllardır emek eksenli toplumsal sorunlara sırtını dönmüş olmalarının sonucunda, daha önce kendilerine oy veren emekçi sınıfların yüzünü AfD’ye dönmüş olduklarını ve bu açıdan bir anlamda işçi sınıfını da parçalayıcı bir işlev gördüğünü ortaya koyuyor.²⁷

AfD’nin yükselişinin arkasında yatan nedenler

Diyorlar ki harbi Hitler çıkardı,
Peki, Hitler’i kim çıkarmış
Alaman bankaları ve tröstleri kendilerini tehlikede görmeseydiler
Ve desteklenmeseydiler komünistlere karşı kavgalarında
İngiliz, Fransız, Amerikan ortakları tarafından
Ve hep beraber Nazileri tutup yükseltmeseydiler
Ve Alaman orta sınıfları
Geçenki harbin sonunda darmadağın olmasaydı
Ve bir çift çizmeye Bir kangal sucuğa satılmaya hazır
Ümitsiz, aç, perişan
Yığınlarla serseri dolaşmasaydı kaldırımlarda
Ve ihanet etmeseydi sosyal-demokratlar
Hitler bugünkü Hitler olabilir miydi?
Nazım Hikmet

AfD’nin yükselişi yukarda da belirttiğimiz gibi sadece Almanya’ya özgü değil. Uzun ve yapısal bunalım döneminin karakterini ve eğilimlerini yansıtıyor. Bu bakımdan aşağıda belirteceğimiz **genel ve yapısal nedenler** dünyadaki benzer ön faşist parti ve akımların oluşumuyla AfD’nin yükselişi arasındaki ortaklıklara işaret ediyor:

- Depresyon karakterinde büyük bir bunalım: Dünya ekonomisi saplandığı bu kronik durgunluktan 10 yıldan fazla süredir (2008-2019) çıkabilmiş değil. Durgunluk derinleştikçe bir yanda çeşitli ülkelerde toplumsal ayaklanmalar, dev-

²⁷ Yakın zaman önce ülke çapında gerçekleştirilen bir araştırma 10 Alman’dan 4’ünün sosyal adaleti **çok önemli** bir sorun olarak gördüğünü ortaya koyuyor. <https://yougov.de/news/2017/08/22/vier-von-zehn-deutschen-sehen-soziale-gerechtigkei/>

rimci durumlar söz konusu olabilirken, diğer yanda katliamlar, savaşlar olabiliyor; her iki eğilim birbiriyle çatışma içinde hızla ilerliyor.

- Emperyalistler arasında artan rekabet: Üçüncü Büyük Depresyon'dan bir türlü çıkılamamasının sonucu olarak ve bir sonraki dünya ekonomik krizinin çok daha sarsıcı etkileri olabileceği öngörüsü altında dünyanın yeniden paylaşımı için verilen mücadeleler şiddetleniyor. NATO, AB gibi eski ittifaklar sorgulanıyor; emperyalist sermayeler açısından yeni ilişkiler ve ittifaklara hazırlanmak belirleyici hale geliyor.²⁸

- Bürokratik işçi devletlerinin çöküşü ile birlikte solda liberalizme ve kimlik politikalarına doğru yöneliş, post-Leninist ve ekolojist sol politikaların iflası.

- Avrupa'nın güneyindeki toplumsal mücadeleler ve devrimci dalga²⁹ ertesinde, başta Yunanistan'da Syriza olmak üzere mevcut sosyalist önderliklerin izlediği iş-birlikçi, tavizkâr politikaların Avrupa işçi sınıfında yarattığı hayal kırıklığı ve yenilgi duygusu.

- “Küreselleşme”nin refah artışına yol açacağı beklentisinin yoksullaşan emekçi halk ile küçük burjuva kesimlerde yarattığı hayal kırıklığı.

AfD'nin yükselişinde **Almanya'ya özgü nedenler** ise şunlardır:

- Alman emperyalizminin açmazları: Özellikle ihracata dayalı ekonomisiyle Alman kapitalizmi de bu derin krizden ciddi biçimde olumsuz etkileniyor. Öte yandan emperyalistler ve Rusya, Çin gibi büyük güçler arasındaki, hatta NATO'ya üye ülkelerin kendi arasındaki jeostratejik gerilimler karşısında kendine bir yön bulmaya çalışıyor. Ancak kriz koşullarının Alman emperyalizmini gerek içeride gerekse de dışarıda daha saldırgan bir politika izlemek zorunda bıraktığı açık. Merkel'in “ortak bir Avrupa ordusu kurmalıyız” ya da Dışişleri Bakanı Heiko Maas'ın “Avrupa'nın gelecekte karşı karşıya bulunduğu soru şudur: Dünya politikasının öznesi mi yoksa nesnesi mi olacak?” sözlerini³⁰ bu yeni yön arayışının ifadeleri olarak görmek gerekir.

Alman tekelci sermayesinin kendi içinde, AB'ci ve “küreselci” kanadı ile milliyetçi kanadı arasında henüz çözülmemiş bir gerilim var. Milliyetçi-liberal kanat ulusal temelden hareketle ölçeği büyütme ve savaş ve silahlanma ekonomisi üzerine yerleşen bir ekonomi hedefliyor. Ancak ülkede geçtiğimiz yıl yapılan seçimler sonrasında uzunca bir süre çözülemeyen hükümet krizinin de gösterdiği gibi, Alman burjuvazisi karşı karşıya kaldığı sorunların çözümüne dair ortak bir politika hattında anlaşabilmiş değil. ABD emperyalizmi karşısında nasıl bir tavır alınacak,

28 Bu çerçevede Fransa'da Front National, Macaristan'da Jobbik, Almanya'da AfD gibi ön-faşist partilerin, henüz emperyalist nitelikte olmasa da yükselen bir büyük güç olarak Putin'in Rusyası ile iyi politik ilişkiler yürüttüklerini ve elbette bu ülkelerin burjuvazisinin Rusya ile kurmuş oldukları sermaye bağlantılarının önemli rol oynadığını unutmamak gerekir.

29 Bu konuda bkz. Sungur Savran, “Syriza, Podemos, Corbyn ve HDP”, *Stratejik Barbarlık*, (derl.) Özay Göztepe, İstanbul: Notabene Yayınları, 2016, s. 325-356.

30 https://www.focus.de/politik/ausland/muenchner-sicherheitskonferenz-im-news-ticker-mit-spannung-erwartet-von-der-leyen-eroeffnet-sicherheitskonferenz_id_10325713.html.

Çin ve Rusya karşısında nasıl bir politika izlenecek, AB içerisinde çok taraflı mı yoksa başta Fransa olmak üzere müttefik ülkeler karşısında daha saldırgan bir politika mı izlenecek?

Burada belki A-planı ile B-planı arasında bir ayırım yapmak durumu daha iyi kavramak bakımından faydalı olabilir. Dış politikada AB’nin ve Euro-bölgesinin genişletilmesi (AB krizi) ve özellikle ABD (transatlantik paktı) ile yaşanan sorunlar, iç politikada ise işsizler, göçmenler vb. “dışlanan” kesimlerin sosyal politikalar ile topluma entegrasyonu konusunda yaşanan sorunlar, Alman emperyalizminin A-planını gözden geçirmesine ve ağır bir ekonomik kriz koşullarında Avrupa üzerinde Alman egemenliğini sürdüreceği başka bir projeye yönelmesine yol açabilir. B-planı diyebileceğimiz “alternatif” proje ise toplumda öfkeli ve tepkili kesimlerin harekete geçirilmesi, emperyalist devlet aygıtının yeniden yapılandırılması, enerjide dönüşümden vazgeçilmesi, ABD emperyalizmiyle işbirliğinden vazgeçip, Rusya ile Alman sanayisinin enerji ihtiyaçları çerçevesinde ittifak kurarak bir tür “Lebensraum” inşa etmek; bu doğrultuda AB yerine Orta ve Doğu Avrupa’nın stratejik bölgelerinde kontrolü artırma gibi AfD’nin programında da yer alan hedefleri içeriyor.³¹

Günümüzde bazı sol çevrelerde yaygın olan bir görüşe göre “bugün işçi hareketinin özellikle güçten düşmüş ve devrim tehlikesinin namevcut olmasını veri olarak büyük sermayenin aşırı sağ hareketleri desteklemekten bir çıkarı yoktur ve bundan ötürü kahverengi vebaya tutulma tehdidi söz konusu değildir.”³² Böylesi bir kavrayış bir yandan uluslararası burjuvazinin günümüz koşullarında tek seçeneğinin “küreselcilik” olduğunu varsaymak, öte yandan “kemer sıkma” politikalarının işçi sınıfını ve ezilen diğer kesimlerini dünyanın birçok yerinde sürekli toplumsal isyanın eşiğine getirdiğini göz ardı etmek demektir. Başka türlü ifade edersek, bir yanda kapitalizmin bunalımına çözüm üretememenin ve artan emperyalist rekabetin, öte yanda burjuvazinin her geçen gün ensesinde daha fazla hissettiği devrim ve sosyalizm korkusunun “kapitalist mantık” içinde bu tür bir alternatif çözümü dayattığı konusunda tarihten de ders almamak demektir.

Alman emperyalizminin mevcut dünya durumu karşısında değişen çıkarlarını ve yeniden eski saldırgan karakterine bürünme olasılığını içeren bu projede zımnen de olsa savaş kartını oynayanların aslında Hitler’i finanse eden aynı ekonomi çevreleri olduğunu belirtmek gerekir.³³ Bu bakımdan AfD’nin de aslında Alman finans kapi-

31 <http://komaufbau.org/841-2/>, 16.08.2016.

32 Michel Löwy, “Avrupa Aşırı Sağ Üzerine On Tez”, <https://baslangicdergi.org/avrupa-asiri-sagi-uzerine-on-tez-michael-lowy/>.

33 Alman emperyalizminin “aşıl topuğu” olan enerji alanında dışa bağımlılığın giderilmesi ve lityum, kobalt, krom gibi sanayi açısından kritik metallere erişim sağlamak için Alman firmaları arasında işbirliğini hedefleyen Rohstoff-Allianz (Hammadde Birliği) Alman TÜSİAD’ı BDI tarafından 2012 yılında kuruldu. (<https://www.wiwo.de/unternehmen/industrie/bergbau-laeuft-deutschland-in-die-rohstoff-falle/19486464.html>). Bu kuruluşun içinde yer alan Thyssen-Krupp, Bayer, Daimler, VW, BMW, BASF gibi ünlü Alman tekellerinin zamanın en önde gelen Nazi

talinin partisi olduğunu, partinin Alman finans kapitali için, isminin de çağrıştırdığı gibi bir tür “alternatif” B-planını, **şimdilik** örgütsel ve parlamenter biçim altında da olsa, temsil ettiğini ileri sürmek yanlış olmayacaktır.

- Almanya’da, içinde sosyal demokratların da yer aldığı koalisyon hükümetlerinin ekonomik krizin faturasını yıllardır işçi sınıfına çıkartmaları sonucunda artan yoksullaşmanın ve güvencesizliğin biriktirdiği öfke de ön faşist hareketlerin güçlenmesinde önemli rol oynamıştır. Kapitalistlerin kârları artarken işsizlik ve güvencesizlik artmıştır, gelir bölüşümü ciddi şekilde bozulmuştur.³⁴ Öte yandan güvencesiz çalışanların sayısında da ciddi bir artış yaşanmıştır. Almanya’da işsizlerin işgücü içindeki oranının azaltılması, çalışanların reel gelirlerinin düşüklüğü pahasına sağlanabilmiştir. İşsiz kaldığı takdirde düşük işsizlik maaşına mahkûm olma korkusu ile işletmelerin euro bölgesinin geri kalanına ve Doğu Almanya’ya taşınması tehdidi Alman işçilerini çok düşük ücret artışlarını kabul etmeye zorlarken Alman kapitalistlerinin kârlarını ciddi ölçüde artırmıştır. Bu olgular ışığında AfD’nin yükselişinde sermayenin düşük ücret ve esnek çalışma gibi neoliberal politikalarından ve ekonomik krizden olumsuz biçimde emekçi kesimlerin, ancak daha çok işçi sınıfının en yoksul ve örgütsüz kesimlerinin hoşnutsuzluğunun önemli rol oynadığı açıktır.

- AfD’nin yükselişinde göz ardı edilmemesi gereken önemli bir etken de yıllardır neoliberalizmin etkisi altında yoksullaşmış ve güvencesizleşmiş geniş emekçi yığınların çıkarlarını ve taleplerini savunan bir politikanın yokluğudur. Alman sosyal demokrasisinin yıllardır izlediği sınıf işbirliği, “sosyal taraf” ve milliyetçi temelde işyerini koruma politikasının iflas ettiğini kabul etmek gerekir. Bu politikadır ki, Alman işçi hareketinin söz konusu saldırılar karşısında, her ne kadar belli bir direniş çizgisi etrafında bazı sosyal hakları koruyabilmiş olsa da, oldukça gerilemesine yol açmıştır. Bu bakımdan AfD’nin özellikle SPD’nin ve Sol Parti’nin önceden güçlü olduğu yerlerde önemli destek görmesi anlamlıdır. AfD’nin SPD ile Sol Parti’nin büyük kayba uğradığı yerlerde oy kazanması, çoğu durumda, sözde “solcu” partilerin toplum karşıtı politikalarına (sosyal kesinti, işsizlik, yoksulluk) yönelik bir protestonun ifadesiydi. AfD’ye oy vermelerinin nedeni sorulduğunda partinin seçmenlerinin yüzde 60’ı “diğer partilere yönelik hayal kırıklığı” nedeniyle bu partiye oy verdiklerini söylüyor.³⁵ Bu durum bize partinin seçmenlerinin bir bütün olarak sağcı olmadığını gösteriyor. Bilakis SPD, Sol Parti ve burjuva partilerinin işçi sınıfı karşıtı politikaları izlemelerine duyulan tepki oylarının AfD’nin yükselişinde önemli rol oynadığına işaret ediyor.

AfD’ye kimler destek veriyor?

destekçilerinden olduğunu hatırlatalım.

34 <http://www.devrimcimarksizm.net/tr/icerik/almanya-kekeliyor>

35 <https://www.sueddeutsche.de/politik/afd-bei-bundestagswahl-sechs-grafiken-die-den-erfolgender-afd-erklaeren-1.3681714>.

Alman burjuvazisi

Aslında AfD'nin arkasında yer alan, onu mali açıdan destekleyen sermaye çevrelerinin başında çoğu KOBİ niteliğindeki orta büyüklükte sanayi şirketleri gelmektedir. Özellikle Aile Şirketleri Birliği (Verein für Familienunternehmen) içinde yer alan sermaye çevreleri, partinin baş destekçisi konumundadır. Şu an itibariyle AfD'nin de bu kesimlerin temsilcisi niteliğinde olduğu söylenebilir.

Öte yandan Almanya'nın TÜSİAD'ı olan BDI'nın eski başkanı Hans Olaf Henkel'in hem partinin kuruluşunda yer alan hem de maddi destekte bulunan işadamlarından biri olduğunu daha önce belirtmiştik. Gelgelelim son bir yıl içinde çeşitli Alman ve İsviçre gazete ve dergileri yaptıkları araştırmalarda, AfD partisine, son seçimlerden önce Hukukun Üstünlüğü ve Temel Haklar Derneği (Verein zur Erhaltung der Rechtsstaatlichkeit und der bürgerlichen Freiheiten) üzerinden mali yardım yapıldığını ortaya çıkardılar.³⁶ Bu derneğin arkasında August von Finck adlı dünyaca ünlü milyarder bir Alman işadamı olduğu biliniyor.³⁷ *Der Spiegel* dergisinin araştırmasına göre, aşırı sağcı Almanya İçin Alternatif'in (AfD) ön plana çıkmasına, 88 yaşındaki milyarder August von Finck'ten gelen devasa mali yardımlarla olanak sağlandı. Almanya'da kimliği belirsiz kişilerin partilere mali yardımda bulunmasına ya da partilere AB dışındaki ülkelerden bağış yapılmasına Partiler Yasası'na göre izin verilmiyor. Her parti milletvekili sayısı oranında devlet bütçesinden gelir elde ediyor.³⁸ Bu nedenle ancak dernekler üzerinden bu tür yardımlar yapılabilir. Alman basınına sızan haberlere göre partiye Ocak 2016 tarihinden seçimlerin yapıldığı Eylül 2017'ye kadar en az 6 milyon euro bağış yapıldığı ortaya çıkmış durumda. *Der Spiegel*'in haberi, bu gizli ve kısmen yasadışı finansmanın AfD'nin kurulup geliştirilmesine harcanan birkaç milyon avronun, von Finck'in iş ve finans imparatorluğundan geldiği³⁹ ve AfD'nin yükselişinde büyük bir rol oynadığı sonucuna varıyor.

Bu bağış skandalı aynı zamanda Alman burjuvazisinin bazı kesimleri ile parti arasındaki gizli bağlantıları ortaya koyması bakımından kilit önem taşıyor. Kaynak aktarımının Schweizer Goal AG adlı bir reklam şirketi üzerinden, Baron August von Finck tarafından yapıldığı ortaya koyulmuş durumda. Anlaşılan o ki August von Finck AfD'yi başından beri bilinçli bir şekilde teşvik ediyordu.⁴⁰ Ayrıca her

36 <https://ze.tt/afd-watch-wer-finanziert-die-partei-und-warum/>.

37 <https://www.heise.de/tp/features/AfD-Die-Masken-fallen-3830717.html?seite=all>.

38 AfD parlamentoya girdiği için bir sonraki seçimlere kadar (yaklaşık dört sene boyunca) devlet bütçesinden 400 milyon Euro gelir elde edecek.

39 Mövenpick otel ve restoran zincirinin kısa süre öncesine kadar sahibi olan von Finck, 2013'te 8,2 milyar dolarlık servetiyle, Forbes dergisinin en zengin Almanlar listesinde 10. sıradaydı. Von Finck, vergi ödemekten kaçınmak için 1999 yılından beri İsviçre'nin Weinfelden kentinde bulunan eski bir şatoda yaşıyor. Von Finck, 1990'ların başından beri, neoliberal ekonomi politikalarını ve ortak Avrupa para birimine muhalefeti savunan sağcı partileri destekliyor.

40 Nitekim parti kurucularından Hans-Olaf Henkel *Der Spiegel* dergisindeki söyleşide von Finck ile kişisel olarak sık sık buluştuklarını teslim etti. (<https://www.spiegel.de/plus/august-von-finck->

geçen gün basın tarafından partiyi mali olarak destekleyen büyük sermaye kesiminden yeni bağışçıların da varlığına dair haberlere yer veriliyor.⁴¹ Sonuç itibariyle söz konusu bağış skandalı, özellikle mevcut Alman sermaye çevrelerinin güncel politik yönelişini temsil eden BDI yönetiminin ve Merkel hükümetinin “küreselleşmeci” ve Avrupa Birlikçi politikasına karşı bir muhalif politik hattın adım adım şekillenmekte olduğunu göstermesi bakımından gelecekte de yakından takip edilmeyi gerektiren bir önem taşıyor.⁴²

Ayrıca AfD ile Alman büyük burjuvazisinin önemli bir temsilcisi arasındaki bu özel ilişkinin hem sembolik hem de siyasi olarak gelecek açısından taşıdığı önemli ipuçları üzerinde durmak gerekir. Çünkü tuhaf bir tesadüf gibi görünse de von Finck’in aynı adı taşıyan babası da daha iktidarı almaya çok uzaklarken Adolf Hitler’i ve Nazileri destekliyordu. O ve başka sanayiciler, 1931 yılının ortalarında, Berlin’deki Kaiserhof Oteli’nde Hitler ile bir araya gelmiş ve ona, solcu bir ayaklanma olması durumunda 25 milyon Reichsmark sağlama sözü vermişlerdi. Bu rakam, bugün yaklaşık olarak 100 milyon avroya denktir. 20 Şubat 1933’te Hitler ile yapılan bir diğer gizli toplantıda, Finck ve diğer iş dünyası önderleri, yeni atanmış başbakana, yaklaşan seçim kampanyası için bugünün parasıyla 3 milyon avro sağlamışlardı.⁴³ August von Finck, Hitler’e verdiği desteğin karşılığını aldı. Finck, 1933’te NSDAP’ye (Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi) katıldı; iş dünyasında ve politikada çok sayıda önde gelen konum elde etti, Musevi mülklerinin “Aryanlaştırılması”ndan çıkar sağladı ve Nazilerin Avusturya’ya ilhak etmesinin ardından, Viyana’daki Musevi bankası S. M. v. Rothschild’i devraldı. Bu gelişmeyle bağlantılı bir başka ilginç tesadüf de oğul von Finck’in 2010 yılında, Deutsche Gold und Silberscheideanstalt (Alman Altın ve Maden İşleme Rafinerisi; kısaca Degussa) marka adını 2 milyon avroya satın alması ve AfD’yi destekleme planının parçası olarak altın ticaretine girmesidir. Zira Degussa adı, Nazi rejiminin en kötü suçlarından bazılarıyla yakından ilişkilidir. O dönemde şirketin bir alt kuruluşu, Nazilerin toplama kamplarına Zyklon B gazı tedarik ediyordu. Bizzat Degussa şir-

und-die-rechten-der-milliardaer-hinter-der-afd-a-00000000-0002-0001-0000-000160960453.

41 Alman ve İsviçre basını tarafından kısa bir süre önce ortaya çıkarılan yeni gizli bağışçılar listesinde bir dizi Alman işadaminin yanı sıra ünlü Alman havayolu şirketi LTU’nun sahibi ve aynı zamanda gayrimenkul yatırımcısı olan bir milyarder de yer alıyor. <https://www.stern.de/politik/deutschland/afd-spendenaffaere--fast-nur-strohleute-auf-spenderliste-fuer-kreisverband-von-alice-weidel-8643232.html>.

42 AfD örneği bu bakımdan ABD’de bazı büyük sermaye çevrelerinin (örneğin ünlü Amerikalı milyarder Robert Mercer’in) önce Trump’ın seçim kampanyasını sonra da aşırı sağcı Steve Bannon’u bağışlarla desteklemesi ile ilginç benzerlikler taşıyor. <https://www.heise.de/tp/features/Das-Establishment-hinter-den-Rechtspopulisten-3808760.html?seite=all>.

43 <https://www.woz.ch/-9324>. Ayrıca 1930’larda başta Alman büyük sermayesi olmak üzere uluslararası tekellerin Hitler’i ve Nazizmi nasıl desteklediğine dair ilginç bilgiler için bkz. <http://sendika63.org/2017/01/zenginler-onu-sevmeseydi-hitler-bugun-hitler-olabilir-miydi-onder-ozdemir-397593/> ve <http://sendika63.org/2019/03/hitlerin-arkasindaki-sermaye-bmw-ve-quandt-ailesi-540023/>

keti, öldürülen Musevilerin dişlerinden çıkarılan altını eritiyordu.

Alman devlet aygıtı ve hükümeti

Daha önce de belirttiğimiz gibi günümüzde AfD ve diğer aşırı sağ, faşizan yapılanmalar asıl desteği “yukarıdan”, özellikle devlet aygıtından alıyorlar. Bizzat mevcut hükümetin İçişleri Bakanı Seehofer “İslam ülkemize ait değil” ya da “göç tüm sorunların anasıdır” vb. açıklamalarla sokaktaki ve devlet aygıtındaki “has-sas vatandaşa” hak veren konuşmalar yaptı. Alman Anayasayı Koruma Teşkilatı (Bundesamt für Verfassungsschutz, kısaca BfV) adı verilen Alman İç İstihbarat Teşkilatı’nın (yani bir anlamda Alman MİT’i) başkanı Hans-Georg Maaßen’in AfD’nin üst yöneticileriyle bir araya geldiği, onlara istihbaratın olası bir takibinden nasıl kurtulacakları konusunda bilgi verdiği ve örneğin Chemnitz’de faşistlerin yaptığı yürüyüşü açıkça desteklediği basında yer aldı. Bu haber üzerine hükümetten gelen istifâ talebi karşısında görevinden ayrılmak durumunda kaldı. Gelgelelim İçişleri Bakanı Seehofer’in desteğiyle İçişleri Bakanlığı’nda “özel danışman” görevine getirilerek adeta “terfi” ettirildi.⁴⁴

Ordu ve polis içinde gizli yapılanmalar

Alman devletinin güvenlik birimleriyle faşist hareket arasındaki gizli ilişkiler, sokakta şiddet gösterileri yapan ve paramiliter oluşumların nüvesi diyebileceğimiz yapılarla (örneğin Hooligans gegen Salafisten, Selefilere Karşı Holiganlar; kısaca HOGESA) bağlantılarının olduğu artık gün ışığına çıkmış durumda.⁴⁵ Ayrıca Alman *Welt am Sonntag* gazetesinin verdiği habere göre, Anayasayı Koruma Teşkilatı’nın hazırladığı “aşırı sağcı terör eğilimleri ve potansiyeller” konulu gizli bir raporda çok sayıda aşırı sağcının birkaç ay veya birkaç yıldan beri aktif olduğu, bu kişilerin büyük çoğunluğunun 30 yaşlarında erkekler olduğu ve aralarında polis ve askerlerin de bulunduğu kaydedildi. Yine basında kısa bir süre önce, ordunun özel kuvvetler biriminde “X günü” olarak kodladıkları Almanya’da bir iç savaş senaryosu çerçevesinde darbe yapmayı hedefleyen “Hannibal’in Gölge Ordusu” isimli gizli bir cuntanın varlığı ortaya çıkarıldı.⁴⁶ Kurulma girişimleri başlatılan Avrupa Birliği

44 <https://www.heise.de/tp/features/Von-der-Postdemokratie-in-den-Vorfascismus-4178644.html>.

45 Bu noktaya işaret eden bir yazı için bkz. Ergin Yıldızoğlu, *Cumhuriyet*, “Faşizme geçit yok!” 13.09.2018.

46 Araştırmalar bizdeki “bordoberililere” benzer özel komando birlikleri (“Eliteinheit-KSK”) ve bunların inşasında rol oynayan Uniter-Verein gibi gizli örgütlerin varlığını, İç İstihbarat Teşkilatı ile Uniter-Verein arasında teşkilatın eski başkanı Hans-Georg Maaßen’in de katıldığı ortak çalışmalar yürütüldüğünü ortaya koymuş bulunuyor. (<https://www.heise.de/tp/features/Failed-State-BRD-4232674.html?seite=all>, Erişim tarihi: 24.04.2019. Basında bu habere dair diğer kaynaklar için bkz. http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/dunya/1157592/Avrupa_nin_kiyamet_senaryosu.html, <https://m.bianet.org/bianet/azinliklar/199337-hanibal-ve-asiri-sagci-golge-ordusu>, <https://www.evrensel.net/yazi/82906/alman-emniyetindeki-irkcilar>, <https://t24.com.tr/haber/almanya-da-asiri-sagcilarin-ic-savas-senaryosuna-hazirlaniyor-iddiasi,818740>.

Ordusu ve NATO arasındaki çelişkiler, ABD, Avrupa ve Avrasya hattında kurulma ve bozulma hazırlığında olan yeni ittifaklar açısından değerlendirildiğinde, Alman ordusunda ve emniyetinde aralarında AfD ile bağlantılı kişilerin de bulunduğu ırkçı örgütlenmenin tahmin edilenden fazla olduğu açıktır.

4- Sonuçlar

Faşizme karşı bir çağrıda, onu bir doğal zorunluluk olarak doğuran toplumsal koşullara dokunulmuyorsa, samimiyet aramak boşunadır.

Bertolt Brecht

Faşizmi sınıfsal temelleri olan bir hareket olarak görmek gerektiğini vurgulamaya çalıştığımız bu yazı kapsamında Almanya’da aşırı sağın ve ön-faşist hareketlerin geri dönmekte olduklarını ve ne kadar ilerlemiş olduklarını gösterdik. PEGİDA, AfD gibi ön-faşist hareketlerin ve partilerin basitçe sağ politikaları savunmadıklarını, bunun arka planında, dünya ekonomisinin derinleşen bunalım koşullarında Alman finans kapitalinin olası bir yeni stratejik yönelişinin işaretleri olduğunu ortaya koymaya çalıştık. AfD’nin yükselişinin – ki yakın zamanda kamuoyu araştırmalarında partinin oyu yüzde 17’lere çıkmış görünüyor - toplumda giderek yayılan sağcılaşmanın basit bir ifadesi olmadığını, bilakis Alman egemen sınıfının yaşadığı çıkar çatışmaları ve sınıfsal çelişkiler doğrultusunda, medyada, politikada ve devlet aygıtında, ama özellikle de burjuvazi tarafından bilinçli olarak “yukarıdan” teşvik edildiğini gördük.

Burada unutulmaması gereken şu noktadır: AfD henüz tam anlamıyla şekillenmiş ve son halini bulmuş bir parti değildir. AfD hali hazırda yüzlerce neo-nazi örgütü ile ilişkide olmakla birlikte, bunlar içerisinde küçük burjuvazinin nispeten daha eğitilmiş ve daha varlıklı kesimini temsil etmektedir. 1930’ların Nazilerinden farklı olarak AfD ve çevresindeki faşizan yapılanmalar henüz kitlesel bir hareket olabilmiş değiller. Bununla birlikte önümüzdeki dönemde paramiliter bir yapının oluşması, yukarıda göstermeye çalıştığımız gibi ordu, polis içindeki gizli yapılanmalar ve verilen destekler dikkate alındığında güçlü bir olasılıktır.

Buradan vardığımız sonuç, egemen sınıfın ister neoliberal ister sosyal demokrat politikalarla olsun, ekonomik bunalıma çare üretmediği durumda, faşizmin yeniden canlanmasına uygun bir ortamın oluştuğu. Böylesi bir ortamda yoksulluk, işsizlik, güvencesizlik karşısında duyulan kaygı ve egemen sınıflara karşı öfke, kapitalizme değil, yabancılara, temizlenmesi gereken toplumsal kesimlere (Yahudiler, Müslümanlar, göçmenler, farklı ırktan olanlar, eşcinseller) yöneliyor. Bununla birlikte her ne kadar faşistler göçmenlere, azınlıklara, cinsel azınlıklara vb. saldırıyorlarsa da, nihai hedefin, krizden çıkmak için burjuvazinin çözümünün örgütlü işçi sınıfını darmadağın etmek olduğunu bir an bile gözden uzak tutmamalıyız. Bu yazıda AfD’nin bir ön faşist parti olarak nihai hedefinin işçi hareketini dağıtmak

olduğunu saptamış bulunuyoruz. Bu bir anlamda Trotskiy’in önermesinin geçerliliğinin günümüz Almanya’sında doğrulanması demektir.

Vardığımız bir diğer sonuç, AfD partisinin Alman burjuvazisi ve devlet aygıtı için günümüz kapitalizminin çözümsüz bunalım koşullarında tepkisel ve otoriter bir baskı rejiminin inşasında bir tür “aktarma kayışı” işlevi gördüğüdür. Her ne kadar AfD’nin henüz bir iktidarı ele geçirme tehdidi bulunmasa da, bir sonraki ekonomik krizin şiddeti ve derinliği karşısında, yani koşullar değiştiğinde, bu partinin faşist olan kanadının kopması ve dümene geçmesi kuvvetle olasıdır. Söz konusu kanat ileriye dönük olarak tüm faşist kadroları, bu arada paramiliter unsurları da gün yüzüne çıkarıp tek bir çatı altında toplamak isteyecektir.⁴⁷ AfD vb. ön faşist partilerin tabanı şimdilik küçük burjuvaziye ve kısmi olarak da işçi sınıfına dayansa da yarın şartlar değiştiğinde paramiliter örgütlerin şiddet uygulamaları ile hızla işçi sınıfının geniş kesimlerini yıldırarak yanına çekmeye soyunacaktır. Kaldı ki, alternatif bir sosyalist politikanın mevcut olmaması nedeniyle bu partinin geniş emekçi kesimlerden aldığı oyların da arttığını yukarıda göstermiş bulunuyoruz. Bu nedenle, belirtmek gerekir ki;

Ezici çoğunluğu proleterleşmiş olan toplumlarda hâlen belirli bir örgütlülüğe sahip emek hareketlerine karşı açık terörist yönetim oluşturmak olanaklı değildir. (...) faşizm burjuvazi için, kendi hâkim konumunu da tehlikeye sokabilecek, devrimci kalkışmaları tetikleyebilecek ve kontrol edilmesi çok zor bir süreçtir. Faşizm, sınıf tahakkümünün iç ve dış koşullar nedeniyle sarsılması durumunda burjuvazinin başvuracağı “ultima ratio”, yani son çaredir.⁴⁸

görüşüne katılmak mümkün değildir. Alman burjuvazisi, zaten tekelci kapitalizmin bu yapısal bunalımına “son çare” olarak, faşizme yönelmeyi bir alternatif proje olarak bir kenarda tutmakta, AfD partisi marifetiyle işçi sınıfını da yanına çekmeye çalışmaktadır. İşçi sınıfının bu yönelişe karşı olası direnişine de paramiliter kıtaları yapılandırarak hazırlanmaktadır.

Bu nedenle faşizmin zaferi ile işçi sınıfının yenilgisi arasındaki zorunlu bir tarihsel bağ olduğu gerçeğini göz ardı etmemeliyiz. Faşizm ile proleter devrim teh-

47 Aziz Şah, <https://gercekgazetesi.net/uluslararasi/alman-politikasinin-matematigi-sinifa-karsi-sinif>, 28.09.2018.

48 Murat Çakır, “1933’ün tekrarı mümkün mü?”, *Yeni Yaşam*, 25.09.2018. Yazarın aynı yazıda “1914/18-1939/45 benzeri büyük bir dünya savaşı, olası tarafların nükleer cephanelerinin karşılıklı yıkıcı etkisiyle pek gerçekçi bir senaryo değildir ve tüm dünyayı yaşanmaz kılma potansiyeli, kapitalist krizden çıkış aracı olmasını engellemektedir” görüşü ise kapitalistlerin rasyonel ve sağduyulu olacakları varsayımına dayanmaktadır ki; sistemin iki dünya savaşına varan akıldışı işleyişini göz ardı etmektedir. Ama daha önemlisi şudur: Bir Üçüncü Dünya Savaşı’nın eşliğine gelindiğinde (yakın geçmişte Trump’ların, Putin’lerin, Poroşenko’ların dünyasında her şeyin bir kıvılcıma bağlı olduğu böyle bir durumla kaç defa karşılaşıldığını hatırlayalım), uluslararası politikada savaşı önleyici bir mekanizma mevcut mudur? Böylesi bir durumda burjuvaların “sağduyusu”na mı yoksa işçi sınıfının bunu önleyebilme gücüne mi güvenelim?

didi arasındaki ilişkiyi ele alırken Mandel, Otto Bauer'in faşizmi tahlil ederken şu noktayı doğru gördüğünü belirtir⁴⁹: “Faşizm, burjuvazi proleter devrimiyle tehdit edildiği anda kazanmadı. Daha önce proletarya zayıflatıldıktan ve savunma durumuna itildikten sonra, devrimci dalga zaten çekildikten sonra kazanır faşizm”. Bununla birlikte, günümüz faşizminin gelişme eğilimlerini dikkate alırken atlama-mamız gereken şu uyarıyı yapar:

Bu tahlil, faşizmin sadece “Bolşevik tehlikeye” karşı bir cevap olduğu yolundaki kaba reformistlerin de benimsedikleri, faşistlerin kendi tezlerine ne kadar üstün olursa olsun, gene de İtalya’da 1918’den 1927’ye, Almanya’da da 1929’dan 1933’e kadar kapitalizmi sarsan derin **yapısal** bunalımın belirleyici önemini göremediği için zayıf kalmaktadır. Bu bunalım toplumsal düzeni güçlendirmemiş tersine zayıflatmıştır ve böylece de işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesine yönelik bir stratejinin nesnel olanaklarını azaltmak yerine artırmıştır.⁵⁰

Tam da bu nedenle bir amacı da faşist tehlikenin küçümsenmesine karşı sosyalistleri uyarmak olan bu yazıda işçi sınıfının en dolaysız ekonomik ve siyasal çıkarlarını **bağımsız** bir politik hatta savunmanın önemini ne kadar vurgulasak azdır. SPD, Sol Parti, Yeşiller Partisi ve sendika bürokrasisi, Alman burjuvazisinin bir kanadını destekleyen, uzlaşmacı politikalarla bağımsız bir politik hattın izlenemesinde önemli bir sorumluluğa sahiptir. Şayet dünya ekonomik krizinin emperyalist burjuvaziye çözüm olarak faşist devlet biçimini dayattığı koşullar aynı zamanda sermaye ile emek arasındaki sınıf mücadelesinin daha şiddetlenmesi anlamına geliyorsa ki biz o kandayız, o takdirde sosyal demokrat, reformcu politikaların (sosyal politika, refah devleti) burjuvazinin rızasıyla hayata geçmesi olanaksızdır. Bu bakımdan sınıf işbirlikçi ve reformist politikalara son veren, işçi sınıfının AB politikası karşısında milliyetçi olmayan sınıfsal temellerde alternatif bir politikaya ihtiyacı vardır. Alman emperyalizminin ve tekelci kapitalizminin bir B-planı olduğunu kavradığımız ölçüde, işçi sınıfının da burjuvaziden bağımsız bir politik mücadele yürütmesi gerekmektedir. Bunun pratikte anlamı geçmiş yılların deneyimlerini de dikkate alarak, burjuvazinin “ilerici” kesimleriyle bir Halk Cephesi etrafında ittifak etmekten uzak durmaktır. Faşizmin asıl amacı işçi hareketini daha iktidarı ele geçirmeden önce kırmak ve geri püskürtmek olduğundan, faşizm kazanmadan, örgütlü işçi hareketini, sendikaların milyonlara varan üyelerini, reformist partilerin üye ve seçmenlerini kazanmaya çalışmak ve birleşik işçi cephesi etrafında sınıf mücadelesini yükseltmek öncelikli bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

49 Mandel, age., s. 37-38.

50 Mandel, age., s. 37 (vurgu yazara ait).